
РОБОТА З ТЕКСТОМ НА ЗАНЯТТІ З ПРАКТИЧНОГО КУРСУ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Токарева Т. С.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-532-7-5>

ВСТУП

Роботі з текстом відводиться важливе місце на занятті з практичного курсу німецької мови. Загалом заняття з іноземної мови базується на текстах і їх перевага у навчальному процесі з іноземної мови є повністю доведеною та не підлягає сумніву. Текст є вихідним пунктом, об'єктом та метою вивчення мови, оскільки у ньому зустрічаються всі рівні мовної та позамовної реальності. Робота з текстом має значний вплив на вивчення іноземної мови та німецької зокрема. Тексти надають можливість ознайомитися з культурою інших країн, впливають на формування особистості, торкаються її естетичних та емоційних цінностей, розширюють кругозір, надають інформацію та знання з різних галузей наук та суспільного життя.

Мета наукового дослідження полягає у розгляді тексту з точки зору лінгвістики та методики викладання іноземних мов з огляду на використання різних видів текстів у навчальному процесі з німецької мови у підготовці майбутніх вчителів. Для реалізації зазначеної мети шляхом опрацювання теоретичних джерел та посібників практичного спрямування необхідно: 1) виокремити та узагальнити основні положення щодо трактування поняття «текст» як лінгвістичної категорії та категорії методики викладання іноземних мов; 2) розглянути основні характеристики та різновиди текстів, які використовуються у підготовці майбутніх фахівців – учителів німецької мови; 3) узагальнити етапи роботи над текстом та відповідні види вправ та завдань рецептивного та продуктивного характеру; 4) здійснити аналітичний огляд програми та діючих підручників з німецької мови для здобувачів освіти 2 та 3 курсів освітнього рівня «бакалавр».

1. Текст як категорія лінгвістики

Опрацювання тексту у теоретичному плані започаткувалося у другій половині XX ст. Саме у цей період його пов'язують із такими галузями знань, як лінгвістика, риторика, прагматика, семіотика,

герменевтика, соціологія, книгознавство, психологія та ін. Для лінгвістики тексту типовим є суто граматичне (синтаксичне) розуміння тексту. Спочатку текст визначали як послідовність речень (Р.Харвег), упорядковану послідовність морфем (Х.Вейнрейх); когерентну послідовність речень (К.Брінкер); мовленнєвий акт (Е.Косеріу); синтаксичну протяжність і залежність (Б.Бонечка); складне лінгвістичне утворення, що інтегрує в собі образ позамовної дійсності (Т.Радзієвська), гіперсинтаксис (Б.Палек); макросинтаксис (Т. ван Дейк)¹.

Більшість дослідників у галузі лінгвістики (Д.Баранник, І.Ковалик, Л.Лосева, Л.Мацько, В.Одинцов, М.Плющ, Г.Солганик), оперуючи терміном «текст», або уникають його формулювання як універсальної мовної одиниці, яку важко точно визначити, або кваліфікують це поняття, актуалізуючи важливу, на їх погляд, ознаку тексту (послідовність, завершеність тощо)².

За визначенням Т.А.Єщенко (2009) «текст (лат. *textum* – зв'язок, поєднання, тканина) – усне, писемне або друковане структурно і концептуально організоване словесне ціле, що є посередником і водночас кінцевою реалізацією (результатом) комунікації, феноменом використання мови; форма утілення живого дискурсу після його завершення»³. М.П.Кочерган (2006) трактує текст як «об'єднану смисловим зв'язком послідовність знакових одиниць, основними властивостями якої є зв'язність і цілісність»⁴. Окремі науковці (К.Брінкер, Х.Вейнрейх, Р.Харвег та ін.) акцентують увагу «на розумінні тексту як мовленнєвого витвору, його репрезентації як абстрактної загальної схеми (формули) побудови будь-якого тексту, співвіднесенні його з наявними одиницями мови»⁵. У зв'язку із вищесказаним, погоджуємося із міркуванням лінгвіста Юрія Левицького, який зауважував, що «текст – це не рівень мовної системи, а спосіб її реалізації і функціонування. Якщо мова існує для осмислення дійсності, мовлення – для передавання інформації, то текст функціонує як комунікативна структура, яка реалізує мовленнєву функцію»⁶.

¹ Єщенко Т.А. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. / Т.А.Єщенко. К. : ВЦ «Академія», 2009. 264 с. С.38.

² Єщенко Т.А. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. / Т.А.Єщенко. К. : ВЦ «Академія», 2009. 264 с. С.39.

³ Єщенко Т.А. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. / Т.А.Єщенко. К. : ВЦ «Академія», 2009. 264 с. С.34.

⁴ Кочерган М.П. Загальне мовознавство: Підручник. Видання 2-ге, виправлене і доповнене. К.: видавничий центр «Академія», 2006. 464 с. С.160-162.

⁵ Єщенко Т.А. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. / Т.А.Єщенко. К. : ВЦ «Академія», 2009. 264 с., с.41.

⁶ Єщенко Т.А. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. / Т.А.Єщенко. К. : ВЦ «Академія», 2009. 264 с., с.41.

Д.Баранник вважає текстом «писемний або усний мовленнєвий масив, що становить лінійну послідовність висловлень, об'єднаних у ближчій перспективі смисловими і формально-граматичними зв'язками, а в загально-композиційному, дискантному плані – спільною тематикою і сюжетною заданістю»⁷. «Текст [< лат. *textum* – тканина, зв'язок, побудова] – 1. Авторський твір або документ, відтворені на письмі чи друком. 2. Основна частина друкарського набору – без малюнків, креслень, приміток тощо. 3. Слова до музичного твору (опери, романсу). 4. У семіотичі та лінгвістиці – послідовність знаків (мови або іншої системи знаків), що утворює єдине ціле й становить предмет дослідження для лінгвістики тексту»⁸.

У науковій літературі зустрічаються різні визначення поняття «текст». Така різноманітність трактування тексту має декілька причин, зокрема «важливістю цього поняття для людини, його складністю, а також багатовіковою традицією вивчення його в різних сферах знань».⁹ Текст є дійсно складним феноменом, якому притаманні такі функції, як: участь у комунікації, у передачі інформації у просторі та часі, форма існування культури, відображення визначених соціокультурних традицій та ін. З точки зору лінгвістики текст має такі ознаки: зв'язність, цілісність, інтенційність, інформативність, ситуативність, інтегрованість, модальність, розгорнутість, послідовність, динамізм зображуваного і т. ін. Мацько Л.І. виокремлює ще такі ознаки як членованість, лінійність, інформаційність та завершеність¹⁰.

Серед вищеназваних ознак акцент надається зв'язності та цілісності. Зв'язність є категорією, яка надає характеристику особливостей поєднання у тексті його елементів. Категорію цілісності пов'язують із змістовою єдністю. При цьому зауважується, що «текст може бути зв'язний, але не цілісний і, навпаки, цілісний, але не зв'язний»¹¹. Такі ознаки, як змістова цінність, комунікативна та структурна єдність виступають характеристиками тексту як результату комунікації, а саме: під тематичною єдністю мається на увазі концепт тексту, його смислова та логічна будова. Комунікативна єдність обумовлюється комунікативними особливостями тексту, структурна єдність є конкретно-знаковим виразом тексту у вигляді мовних засобів (фонем, лексем, синтаксем).

⁷ Баранник Д.Х. Текст // Українська мова: Енциклопедія. К., 2000, с. 627.

⁸ Мала філологічна енциклопедія / упоряд. О.І.Скопченко, Т.В.Цимбалюк. К.: Довіра, 2007. 478 с., с.406.

⁹ Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.:Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с., с.146.

¹⁰ Мацько Л.І. та ін. Стилїстика української мови: Підручник / Л.І.Мацько, О.М.Сидоренко, О.М.Мацько; за заг. ред. Л.І.Мацько. К.: Вища шк., 2003. 462 с.

¹¹ Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: видавничий центр «Академія», 2004. 344 с., с.149.

Провідними ознаками тексту є: 1) цілісність; 2) зв'язність (може бути граматичною, семантичною, смисловою, структурно-композиційною та ін.); 3) дискретність; 4) інформативність. Оскільки інформативність є важливою ознакою тексту, особливо іншомовного, слід зважати на види інформації (за І.Гальперінім), такі як: змістово-фактуальна, змістово-концептуальна та змістово-підтекстова¹². Ці види інформації є важливими для розуміння різних видів текстів під час їх читання та слухання та для виконання вправ і завдань для розвитку комунікативних вмінь. Слід звернути увагу на такі особливості тексту, як його зміст та тему, які мають важливе значення як для розуміння тексту з боку читача або слухача, так і на успішність виконання наступних вправ та завдань за змістом прочитаного у процесі оволодіння іноземною мовою майбутніх вчителів-фахівців.

Слід зауважити, що у переважній кількості визначень поняття тексту у якості ознаки зазначається послідовність речень, понадфразових єдностей, морфем, слів, фрагментів, розділів та ін. Однак послідовність, лінійність розміщення у тексті будь-яких його одиниць є зовнішнім показником. Проте, мовні одиниці розташовуються у тексті відповідно до його семантичних, емоційно-експресивних, функціональних та інших ознак. «Окрім послідовності мовознавці вказують на семантичну зв'язність (когезію) та змістову цілісність або завершеність тексту. Хоча є тексти, які внаслідок різних обставин залишилися незавершеними, або ті, що закінчуються еліптичними реченнями, залучаючи адресата до процесу текстотворення, цілісність – категорія, яка коректніше диференціює поняття «текст»¹³.

Отже, текст як мовознавчий феномен можна кваліфікувати з погляду таких аспектів: «1) посередник і водночас кінцева реалізація (результат) комунікації; 2) структура, в яку втілюється живий дискурс після свого завершення; 3) феномен використання мови; 4) словесне ціле, структурно і концептуально організоване, виражене у письмовій, усній чи друкованій формі; 5) витвір, що співвідноситься з одним із жанрів художньої чи нехудожньої словесності»¹⁴.

Проблема типології текстів має важливе значення для вивчення мови, зокрема іноземної, у якості засобу спілкування, зважаючи при цьому на текстову діяльність як провідну діяльність у процесі оволодіння різними вміннями та навичками іноземної мови. Тут слід виокремити такі аспекти, як: класифікація текстів (А.Абрамович і Е.Лазаревич, К.Накорякова), типологія текстів (Н.Валгіна), групування

¹² Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: видавничий центр «Академія», 2004. 344 с., с.142.

¹³ Єщенко Т.А. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. / Т.А.Єщенко. К. : ВЦ «Академія», 2009. 264 с., с.40.

¹⁴ Єщенко Т.А. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. / Т.А.Єщенко. К. : ВЦ «Академія», 2009. 264 с., с.341.

текстів (Н.Сікорський), типологія викладу і побудови текстів (А.Мільчин), типологія комунікацій (Т.Радзівська) та ін. У лінгвістиці тип тексту ототожнюється із стилем (А.Кожан, О.Крилова, В.Одинцов) та жанром (М.Крес).

Ф.С.Бацевич зауважує, що «створення типології текстів, які обслуговують суспільство, має важливе теоретичне і прикладне значення. Вона необхідна для повнішого вивчення мови як багаторівневої ієрархічної функціональної системи і як засобу комунікації; для раціоналізації текстового матеріалу у вивченні мови як іноземної»¹⁵. Наукова література має у розпорядженні класифікації текстів, які обирають за основні такі критерії: соціологічні, психолінгвістичні, власне комунікативні, функціонально-прагматичні. Для обраної теми дослідження слід звернути увагу на особливості класифікації текстів за соціологічним та комунікативним напрямками.

У межах соціологічного напрямку тексти класифікують за: «формою втілення тексту (усні й писемні з їхньою специфікою організації текстового матеріалу); типами функціонально-жанрових різновидів мовлення (тексти побутово-розмовного спілкування; офіційного спілкування; публіцистичні; наукові; художньо-белетристичні тексти (поетичні, прозаїчні, драматичні); у цьому аспекті можна говорити також про низку текстів, які сполучають у собі ознаки різних функціонально-жанрових різновидів: науково-популярні, епістолярні та ін.); функціональним виявом (тексти інформаційні, емотивні, фактичні, поетичні, метамовні)»¹⁶.

У межах власне комунікативного напрямку виокремлюють: «тексти, націлені на процес. Вони не позначаються на стосунках комунікантів і внутрішньому стані адресата; пов'язані з емоційними потребами комунікантів і реалізуються як спосіб проведення часу. До них належать розповіді, традиційні мемуари, науково-популярні тексти тощо; тексти, націлені на результат: ділові листи, наукові тексти, художня література високого рівня»¹⁷. Відповідно до даного напрямку актуалізуються такі аспекти спілкування, які «пов'язані з інтенціями комунікантів, типом комунікативного процесу, до якого належить текст (наукове, побутове мовлення та ін.), прагматичною ситуацією, комунікативними стратегіями автора, комунікативною ефективністю, соціальними аспектами комунікації»¹⁸.

¹⁵ Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: видавничий центр «Академія», 2004. 344 с., с.150.

¹⁶ Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: видавничий центр «Академія», 2004. 344 с., с.150.

¹⁷ Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: видавничий центр «Академія», 2004. 344 с., с.151.

¹⁸ Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: видавничий центр «Академія», 2004. 344 с., с.151.

Т.Радзівська запропонувала класифікувати тексти за їх «поведінкою» у межах певних типів комунікації. Відповідно до цього критерію вона виокремила наукові, публіцистичні, ділові, рекламні, тексти інструкцій та оголошень, відозви, звернення, листи, астрологічні та економічні прогнози, побутові розповіді, анекдоти, прогнози погоди, ворожіння та ін.¹⁹

Ф.Бацевич запропонував таку типологію текстів: «1) за каналами комунікації – формою вияву (усні, писемні, друковані, комбіновані); органами чуття людини (зорові (друковані чи писемні тексти), слухові (радіо тексти), комбіновані (телевізійні тексти); 2) за авторством – авторські, анонімні (фольклорні), приховано авторські (анонімки); 3) за мірою підготовленості – підготовлені, спонтанні; 4) за типами вживання мовного коду – вербальні, креолізовані (текст + зображення); 5) за алгоритмізованістю вживання мовних засобів – фіксовані, нефіксовані; 6) за функціонально-прагматичним аспектом – нормативні, оцінні, дескриптивні»²⁰.

Зважаючи на кількість учасників спілкування розрізняють діалогічні, монологічні та полілогічні тексти. Серед діалогічних текстів виокремлюють: діалог-розпитування, діалог-домовленість, діалог-обмін враженнями та діалог-обговорення. Діалог може бути презентованим як в усній, так і в письмовій формах²¹.

Монологічні тексти, за Д.Бацевичем, класифікуються за: «формою втілення (внутрішній, зовнішній); способом організації (приватний, публічний); сферами вживання (дружній, офіційний); жанровою належністю (художній, ораторський, побутовий); функціонально-комунікативною належністю (розповідь, міркування, доповідь, переконування тощо); ситуативними особливостями комунікації (безпосередньо-контактний, опосередковано-контактний, радіо-, телевізійний); генетичними ознаками (імпровізований, підготовлений); тематичним критерієм (науковий, публіцистичний, художній і под.)»²².

О.Гойхман і Т.Надеїна пропонують такі групи монологічних текстів: 1) інформаційні; 2) переконувальні; 3) окличні. Ці науковці виокремлюють у монологічному тексті вступ, основну частину та кінцівку. Полілогічний текст презентує процес спілкування декількох осіб. Предметом обговорення тут можуть виступати спільні проблеми та події. Часто полілог набуває форми бесіди, дискусії, гри і т. ін.

¹⁹ Радзівська Т. Комунікативно-прагматичні аспекти текстотворення: автореф. дис. ... д-ра філол. наук. К., 1999. 27 с.

²⁰ Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: видавничий центр «Академія», 2004. 344 с., с.63.

²¹ Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.

²² Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: видавничий центр «Академія», 2004. 344 с., с.99.

За стильовою співвіднесеністю у науковій літературі розрізняють художні та нехудожні тексти, які різняться між собою у функціональному плані, за своєю структурою та комунікативною спрямованістю. Нехудожні тексти, відповідно, розподіляють на офіційно-ділові, наукові, публіцистичні, конфесійні та розмовно-побутові. Стосовно художніх текстів, то їх підвидами є такі, як: прозовий, ліричний, драматичний та комбінований. За формою репрезентації розрізняють, зазвичай, усний та письмовий (або друкований) тексти. Обидва типи текстів мають свої особливості у структурі, у принципах побудови та у сферах використання²³.

Не можна оминути увагою тексти публіцистичного стилю, оскільки вони зустрічаються у всіх тематичних розділах підручників з німецької мови «DU 2» та «DU 3», огляд яких буде запропоновано у одному із наступних розділів дослідження. Розпочати слід з того, що дослідники тексту у сфері журналістики визначають текст «як окремий предмет журналістської діяльності» поряд із цим вони зазначають, що «текст – це лише графічно-знакова фіксація твору ..., форма відчуження твору від автора»²⁴.

Т.А.Коць, у свою чергу, стверджує, що «журналістський дискурс формують тексти, створені з урахуванням відповідних сфер комунікативної діяльності соціуму, комунікативних ситуацій та динаміки екстралінгвальних чинників»²⁵, акцентуючи при цьому увагу на особливостях саме мовного оформлення текстів сфери публіцистики, яке дозволяє моделювати дійсність та визначати спосіб мислення у суспільстві. Мета тексту публіцистики – «різними мовними засобами переконати адресата в правильності судження та спонукати його до відповідної реакції. Інформування соціуму відбувається зрозуміло для широкого загалу мовою з уживанням загальноновживаної нейтральної лексики»²⁶.

2. Текст як категорія методики викладання іноземних мов

Для навчання іноземної мови мають значення положення лінгвістики тексту різного рівня.

Теоретичні положення, які стосуються текстів, мають значною мірою визначати їх організацію у навчальних матеріалах, перш за все у підручниках, та методичну роботу викладача, щоб умови і результат навчання відповідали комунікативно-практичним вимогам. Розкриття

²³ Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.

²⁴ Різун В.В., Мамалига А.І., Феллер М.Д. Нариси про текст: теоретичні питання комунікації тексту. К., 1998., с.182.

²⁵ Коць Т.А. комунікативно-прагматичні засади сучасного журналістського дискурсу в аспекті асіології. *Мовознавство*. 2021. № 2 (317). С.55-67, с. 56.

²⁶ Коць Т.А. комунікативно-прагматичні засади сучасного журналістського дискурсу в аспекті асіології. *Мовознавство*. 2021. № 2 (317). С.55-67, с. 57.

особливостей тексту з точки зору методики викладання іноземних мов включає його розгляд як: основи для набуття мовної енциклопедичної освіти та основи для виховного впливу на студентів; засоби навчання різних видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письма); результат навчального процесу, який сприймається та оцінюється, і, в свою чергу, передбачає навчання та учіння.

Основою для навчального процесу слугують тексти, які: містять цінну інформацію та впливають на мотиви; відповідають інтересам та можливостям студентів певного курсу навчання; містять мовний матеріал, який повинен використовуватися та набуватися студентами для збагачення їхніх знань; демонструють прийоми, які використовуються в інтересах створення відповідних комунікативних інтенцій; демонструють моделі відповідних предметно-логічних та ситуативно-мовленнєвих реакцій.

Основні навчальні тексти структуруються в залежності від цілей та тематики, яка в них міститься. При виборі текстів зважають на їх мову, зміст та методичну організацію²⁷. Зокрема їх можна розподілити: залежно від кількості партнерів, які беруть участь у процесі комунікації, на монологічні, діалогічні або змішані тексти; за способом викладу – на інформаційні, описові, розповідні, тексти у формі обговорення; зі стилістико-функціональної точки зору – на тексти повсякденної форми спілкування, науково-популярні, публіцистичні та тексти художньої літератури; за рівнем знання інформації – на тексти без нової змістової інформації, із частково новою інформацією та які містять переважно нову змістову інформацію (наприклад, країнознавчого характеру); за мовною структурою – на тексти із простими реченнями та відомою лексикою, або такою лексикою, яка легко семантизується; тексти з певною кількістю невідомих слів та граматичних явищ; за видом мовленнєвої діяльності, яка розвивається у процесі навчання іноземної мови, – на тексти для навчання говоріння чи письма, для навчання аудіювання та для навчання читання про себе.

Всі ці тексти є основою для планування процесу навчання викладачем. За умов повної змістової та мовної відповідності рівневі знань студентів можливостям вони можуть бути одночасно змістом і засобом процесів навчання та учіння, особливо у навчанні аудіюванню та читанню. Основний текст з підручника (*der Grundlagentext*) часто потребує методичного опрацювання, щоб стати для студентів ефективним засобом набуття знань та розвитку вмінь і навичок. Цей текст, який також називають ввідним (*der Induktionstext*), повинен: брати до уваги конкретні інтереси та вподобання студентів семінарської групи; включати актуальні, цікаві, вагомі у освітньому та виховному плані події. Ввідний текст може бути запропонований у

²⁷ Grundlagen der Methodik des Fremdsprachenunterrichts / hrsg. von V.A.Buchbinder; W.H.Strauß. Leipzig: Verlag Enzyklopedie, 1986. 264 S., c.99.

вигляді доповіді викладача, або цієї ж доповіді у аудіозапису, як текст для читання чи бесіди викладача зі студентами. Відповідно до цього текст може бути перефразований або може виникнути у процесі спілкування між викладачем та студентами на основі цілеспрямованого планування. Ввідний текст може бути підкріплений або доповнений з точки зору його змісту, мовної, освітньої та виховної спрямованості²⁸.

Так званий підсумковий текст (*der Ergebnistext*) як комунікативний результат має продемонструвати і викладачеві, і студентам: рівень міцності оволодіння мовними засобами, які використовуються, вимагаються та очікуються у тексті, і тим самим – рівень коректності та відповідності нормі; рівень умінь варіативно або у широкому сенсі вільно виконувати дане завдання відповідно тематично-змістовим постановкам відповідних цілей; здатність вірно здійснювати у мовному плані та ситуативному відношенні комунікативні замисли (відкриття, оцінки).

У межах роботи над темою підсумкові тексти можуть мати різний ступінь змістової та мовленнєвої активності. Вони можуть містити також матеріал із декількох різних ввідних текстів та підводити до нового тексту з точки зору нової цільової установки. Для цього вони мають супроводжуватися відповідними вправами та завданнями²⁹.

Слід зауважити, що текстова компетенція має вагомe значення на занятті, яке орієнтоване на роботу з текстами. Текстова компетенція дає можливість самостійно читати тексти та співставляти прочитані тексти із власними знаннями. І при цьому використовувати здобуту інформацію та знання для здійснення її аналізу та використання даної інформації в усному мовленні. Текстова компетенція включає також здатність створювати текст для інших та при цьому адекватно і зрозуміло висловлювати свої думки, оціночні судження та наміри. Часто у методиці викладання іноземних мов текстову компетенцію розглядають як компетенцію у читанні та говорінні, оскільки вона набагато ширше відображає вміння продуктивного опрацювання текстів³⁰.

З точки зору психології та методики викладання іноземних мов читання є складним процесом, під час якого читач швидко реалізує різні акти паралельно, або один за одним. Процеси, які стосуються суто мови, мають важливе значення: букви підпорядковуються звукам, слова ідентифікуються як єдності, виявляються смислові зв'язки між членами речення та стає зрозумілим його зміст. У досвідчених читачів

²⁸ Grundlagen der Methodik des Fremdsprachenunterrichts / hrsg. von V.A.Buchbinder; W.H.Strauß. Leipzig: Verlag Enzyklopedie, 1986. 264 S., c.100.

²⁹ Grundlagen der Methodik des Fremdsprachenunterrichts / hrsg. von V.A.Buchbinder; W.H.Strauß. Leipzig: Verlag Enzyklopedie, 1986. 264 S., c.101.

³⁰ Curriculum für den sprachpraktischen Deutschunterricht an pädagogischen Fakultäten der Universitäten. K.: Ленвіт, 2004. 256 c., c.36.

ці процеси у рідній мові відбуваються автоматично, тобто читач не усвідомлює всі ці кроки. Під час читання іноземного тексту всі ці процеси відбуваються дещо інакше, поки знання з іноземної мови не досягнуть певного рівня. Аналіз окремих мовних знаків є лише частиною процесу читання. Поряд із цими основоположними діями відбуваються процеси розуміння; читачі активізують знання, які вони мають про текст, про подальший контекст і застосовують відповідні стратегії читання³¹.

Під стратегією у методичній науці розуміють планомірні дії, які допомагають досягти навчальної мети. При цьому розрізняють різні типи стратегій. Найважливішими є, передусім, дві з них: по-перше, так звані когнітивні стратегії. Це такі стратегії, які стосуються процесів читання та аудіювання і безпосередньо сприяють розумінню прочитаних або прослуханих текстів. По-друге, це метакогнітивні стратегії, при допомозі яких студенти можуть організовувати та контролювати процес розуміння текстів³².

Прикладами когнітивних стратегій можуть бути наступні: точний аналіз слів (наприклад складних); використання контексту для виявлення значень незнайомих слів; ігнорування незнайомих слів; перечитування чи повторне прослуховування певних уривків тексту, щоб краще зрозуміти його зміст; узагальнення та систематизація інформації; візуалізація інформації; використання наочної інформації для прогнозування подальших подій тексту або для перевірки попереднього прогнозування.

У якості прикладів метакогнітивних стратегій слугують наступні: планування перебігу процесу читання або аудіювання (вибір кроків та стратегій, активізація попередніх знань та ін.); контроль результатів (виявлення проблем, перевірка тез, оцінка результатів); підкріплення перебігу читання/аудіювання (повторення, пропуск інформації та ін.)³³.

Стиль читання/слухання визначає те, як саме сприймається текст. Зауважимо, що стиль сприймання тексту залежить як від попередніх знань студента, так і від виду тексту та від інтересів і вподобань реципієнтів. Так, прозовий текст читають інакше, ніж рекламний проспект чи квиток на проїзд у транспорті. Розклад руху потягів та об'їзди на залізничному вокзалі слухають та сприймають інакше, ніж радіорепортаж, тема якого є досить цікавою для слухача³⁴.

³¹ Rösler, Dietmar; Würffel, Nicola. *Lenmaterialien und Medien 5*. Ernst Klett Sprachen. Stuttgart, 2017. 189 S., S.100.

³² Rösler, Dietmar; Würffel, Nicola. *Lenmaterialien und Medien 5*. Ernst Klett Sprachen. Stuttgart, 2017. 189 S., S.102.

³³ Rösler, Dietmar; Würffel, Nicola. *Lenmaterialien und Medien 5*. Ernst Klett Sprachen. Stuttgart, 2017. 189 S., S.103.

³⁴ Rösler, Dietmar; Würffel, Nicola. *Lenmaterialien und Medien 5*. Ernst Klett Sprachen. Stuttgart, 2017. 189 S., S.106.

Компетенція у читанні безперечно належить до основних умінь людини, не важливо, де саме вона їх буде застосовувати – у повсякденному житті, у професійній діяльності чи у приватному житті. Тексти слід вміти читати та розуміти, оскільки ми маємо справу з ними щодня: приватно, у професії чи в суспільному житті. Важливим є питання стосовно ролі та функцій знань про різноманітні види тексту, що є необхідним для сприймання текстів загалом³⁵.

Оскільки комунікативна компетентність є важливим показником оволодіння іноземною мовою, звернемося до класифікації видів читання згідно комунікативних цілей (за С.К.Фоломкіною). «Ознайомлювальне читання (з розумінням основного змісту тексту) – читання про себе без вказівки на обов'язкове наступне використання здобутої інформації, яке здійснюється у високому темпі. Метою ознайомлювального читання є точність розуміння основного змісту і найбільш суттєвих деталей. Для розвитку вмінь ознайомлювального читання використовуються досить великі за обсягом тексти, легкі для розуміння, які містять 25-30% надлишкової, другорядної інформації (художні, науково-популярні, прагматичні тексти).

Вивчаюче читання (з повним розумінням тексту) – вдумливе читання, яке здійснюється у повільному темпі, об'єктом якого є «вивчення» не мовного матеріалу, а тієї інформації, що подається у тексті. Метою вивчаючого читання є досягнення максимально повного й точного розуміння інформації тексту і критичного осмислення цієї інформації. Матеріалом для навчання вивчаючого читання є пізнавальні тексти різних жанрів і прагматичні тексти (інструкції, рецепти, меню), що містять значущу для студентів інформацію та мовні смислові труднощі.

Вибіркове / переглядове читання – це читання з метою пошуку необхідної інформації. Метою переглядового читання є формування вміння швидко переглянути низку матеріалів (газет, журнальних статей, програм, довідників), для того щоб знайти конкретну інформацію і сконцентрувати на ній свою увагу. Для організації переглядового читання підбираються тематично пов'язані тексти»³⁶.

Навички читання розвиваються при допомозі автентичних текстів, які є цікавими, мотивуючими, відповідають певній темі, спрямовані на відповідного адресата та охоплюють різноманітні види текстів. У процесі розвитку навичок читання враховується стиль читання (переглядове, пошукове, вивчаюче), який визначає подальші вправи та завдання.

³⁵ Stahl, Thomas. Textsortenbezogenes Lesen im Fremdsprachenunterricht. Didaktik DaF/Praxis, Info DaF 33, 5 (2006), S.480-493 (S.480).

³⁶ Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: Курс лекцій: [навч.-метод. посібник для студ. мовних спец. осв.-кваліф. рівня «магістр»] / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін.; за заг. ред. С.Ю.Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2011. 344 с., с.218.

Загалом можна назвати такі особливості читання тексту на німецькій мові: 1) текст слід читати уважно, намагаючись зрозуміти кожне слово; 2) читання має певну мету; 3) інформація про вид тексту допомагає при читанні; 4) значення багатьох слів є зрозумілими з контексту; 5) під час читання необхідно часто повертатися до вже прочитаного; 6) знання про країну та її культуру допомагають краще зрозуміти текст³⁷.

3. Вимоги до текстів та їх основні характеристики

Тексти слугують не лише для розширення словникового запасу, але й для пізнання позамовної реальності. Тому особливу увагу при вивченні німецької мови слід приділити відбору текстів. Вибір текстів для використання у навчальному процесі підлягає врахуванню багатьох критеріїв. Доречно дібраний текст сприяє розумовому, мовному та естетичному розвитку особистості. Вибір текстів залежить від таких факторів:

1. *Цілі навчання і цілі читання (Lernziele und Leseziele)*. Викладач має визначити цілі, яких він планує досягти при допомозі тексту, оскільки цілі заняття орієнтовані на комунікативні мовні функції та потреби.

2. *Передумови навчання (Lernvoraussetzungen)*. Обраний текст має бути пов'язаний із особистісними, віковими та культурно-специфічними інтересами, потребами, досвідом та світоглядом студентів та враховувати попередні знання студентів.

3. *Текст як предмет навчання (Lerngegenstand Text)*. Чи є текст формальною та змістовою основою подальшої роботи з ним? З якими наступними темами він пов'язаний? Які труднощі можуть зустрітися у тексті? Яка додаткова інформація є необхідною?

4. *Навчальна ситуація (Lernsituation)*. Яких зусиль вимагає текст для підготовки до роботи із ним та його опрацювання? Які можливості дає текст для систематичної роботи над мовою, які є можливості для виконання вільних вправ на говоріння та письмо?³⁸

Німецькі фахівці у галузі методики та дидактики Ульріх Хойзерман та Ганс-Ебергард Піфо у своєму посібнику «*Aufgaben-Handbuch Deutsch als Fremdsprache*» дають поради та рекомендації щодо критеріїв відбору тематичних текстів, які слід використовувати у навчальному процесі. Отже, текст повинен: 1) містити достатньо матеріалу з теми, що вивчається та бути цікавим для студентів; 2) мати достатньо імпульсів для виклику емоцій та висловлювання особистого ставлення студентів до змісту тексту; 3) спонукати до роздумів,

³⁷ Rösler, Dietmar; Würffel, Nicola. *Lenmaterialien und Medien 5*. Ernst Klett Sprachen. Stuttgart, 2017. 189 S., S.98.

³⁸ Meier, Jörg. *Textmuster und Textstrukturen im DaF-Unterricht: Lernen von und mit Texten*. Stuttgart. 2011. S.284-294.

викликати подив, бажання розгадати задум автора тексту; 4) відповідати певному рівневі складності у мовному плані залежно від рівня володіння мовою.

Науковці переконані у тому, якщо у тексті присутня емоційна динаміка, він стосується теми та відповідає рівневі володіння мовою студента, робота з ним матиме ефект та сприятиме розвитку комунікативних умінь. Тексти мають спонукати до постановки запитань, відкривати нові знання та викликати емоції, спонукати до активної діяльності. Як можна більша кількість текстів повинна містити такі складові частини, елементи, з яких студент може побачити навіть певну власну історію або пов'язати із текстом щось особисте³⁹.

У методичній літературі подаються і такі вимоги до текстів для читання: пізнавальна цінність текстів, їх інформативність; відповідність темі; відповідність змісту текстів віковим особливостям та інтересам студентів; виховний і розвиваючий потенціал; соціокультурний потенціал; доступність; автентичність; наявність різних форм мовлення: діалогічного і монологічного мовлення; різнотипність текстів, що функціонують у ситуаціях реального спілкування.

Зауважимо, що саме текст виступає у ролі з'єднувального елементу між іноземною мовою та студентом. Під час вибору текстів одним із важливих критеріїв вважається їх автентичність, оскільки автентичні тексти слугують у ролі посередників країнознавчого аспекту мови на заняттях з практичного курсу німецької мови. Вони створюють атмосферу реального життя носіїв мови і допомагають творити стереотипні картини дійсності, узагальнення та передумови для подальшого оволодіння мовою. Під автентичними текстами розуміють такий різновид текстів, як наприклад: рецепти, інструкції, рекламний матеріал, особисті листи, газети, журнали, розклад руху різних видів транспорту.

Різновиди тексту в німецькій мові завдяки значній кількості автентичних прикладів текстів мають широке використання у різних формах та сферах сучасного спілкування. Розрізняють види текстів із різних ситуацій спілкування (фахові, інституційні, повсякденні), із різних орієнтаційних систем (від прагматичних видів текстів до літературно-функціональних жанрів), види тексту із різноманітними функціями (тексти, які стосуються різних галузей знань, експресивно-соціальні тексти)⁴⁰.

³⁹ Häussermann, Ulrich: Aufgaben-Handbuch Deutsch als Fremdsprache: Abriss einer Aufgaben- und Übungstypologie / Ulrich Häussermann, Hans-Eberhard Piepho. München: Iudicium, 1996. 528 S., S.286-287.

⁴⁰ Fandrych, Christian; Thurmair, Maria. Textsorten im Deutschen. Linguistische Analysen aus sprachdidaktischer Sicht. Tübingen: Stauffenburg, 2011. 380 S.

Тексти групують за різними видами (типами), які визначають відповідно до мети тексту. Кожен різновид тексту має свої формальні та змістові особливості. У віршах, наприклад, ми часто знаходимо особливий ритм, а кулінарні рецепти містять коротку інформацію про інгредієнти та більш конкретну формацію про сам процес приготування, часто додається фото вже готової страви. Відповідно до різновидів тексту добирається і сам стиль викладу тексту. Так листи можуть мати приватний або офіційний характер, новини є суто фактичними, коментарі обов'язково містять оціночні судження. Для більшості різновидів тексту з часом викристалізувалися типовий зміст, структура та послідовність викладу матеріалу. Такі тексти створюються за відповідними зразками або шаблонами⁴¹.

Оскільки текст дефініюється відповідно до ознак різних рівнів, у лінгвістиці тексту розрізняють такі назви (як їх подає Х.Вельман) : 1) поняття тексту у загальному розумінні; 2) тип тексту (*Texttyp*); 3) вид тексту, також клас тексту або клас різновидів тексту (*Textart, Textklasse, Textsortenklasse*); 4) різновид тексту (*Textsorte*); 5) примірник тексту (*(Text)Exemplar*). При цьому основними критеріями текстуальності (*Textualitätskriterien*) вважаються наступні: 1) когеренція; 2) когезія, тобто поєднання речень відповідно до змісту та виразної сторони тексту; 3) зв'язок тексту з формальними та змістовими елементами інших текстів, який передбачає знання про їх зразки, теми та ознаки, інтротекстуальність (*Intertextualität*); 4) інформативна функція змісту тексту з точки зору читача: що є новим а що вже відомо? (*Informativität*); 5) вольова сторона змісту тексту, його мотивація через автора та його попередні знання, інтенція (*Intentionalität*); 6) оцінка змісту і форми читачем – наскільки вона обумовлена його очікуваннями, акцептуальність (*Akzeptualität*); 7) вплив тексту через комунікативну ситуацію, в якій він виник (*Situationalität*); 8) відображення спільних культурологічних знань учасників комунікації.

Поняття «тип тексту» є більш конкретним, воно дефініюється у комунікативному відношенні. Вихідним тут є питання: для чого слугує текст? Типи тексту описуються за домінуючими комунікативними функціями у типових сферах використання мови, таких як: 1) сфера соціальної інтеракції в неформальному (часто усному) повсякденному спілкуванні; 2) сфера впорядкування правил суспільного життя через правові/юридичні тексти; 3) інформаційна та дієво орієнтована сфера публіцистики; 4) сфера комунікації у різних галузях науки; 5) сфера естетичної комунікації у белетристиці.

Поняття «різновид тексту» (*Textsorte*) позначає всі тексти, які відповідають певному зразку, що є інтегрованим, має схожу форму та

⁴¹ Heringer, Hans Jürgen. Grammatik und Stil. Praktische Grammatik des Deutschen. Cornelsen Hirschgraben, 1989. 384 S.

повторюється. Різновиди тексту: прогноз погоди, оголошення про весілля, рекламні газети, новини, інструкції, рецепти, рецензії, музична критик і т. ін. Різновид тексту є емпіричною величиною, він знайомий читачам, в основному, із повсякденного досвіду. Різновид тексту у німецькій мові часто позначається запозиченими термінами, як то: глоса (*Glosse*), байка (*Fabel*), коментар (*Kommentar*), новела (*Novelle*), балада (*Ballade*), епіграма (*Epiqramm*) та ін.; частіше через складні слова, компоненти яких слугують у якості пояснення безпосередньої мети, тематики, форми опублікування чи виду існування тексту: кулінарний рецепт (*Kochrezept*), інструкція до експлуатації (*Gebrauchsanweisung*), біографія (*Lebenslauf*), прогноз погоди (*Wetterbericht*), кінокритика (*Filmkritik*), спортивний репортаж (*Sportbericht*), обговорення книги (*Buchbesprechung*) і т. ін.

Деякі різновиди тексту можуть із часом виходити із активного користування, як наприклад віршований епос (*Reimepos*), легенда (*Legende*), телеграма (*Telegramm*) і т. ін. Але знову і знову виникають нові різновиди тексту, такі як репортаж (*Reportage*), сценарій (*Drehbuch*), електронний лист (*E-Mail*) та ін.⁴²

З огляду на сталість форми розрізняють три групи текстів, а саме: 1) цитовані тексти (*Zitiertexte*): тексти із сталою формою (наприклад пісні, молитви та ін.); 2) репродуктивні тексти (наприклад розповідь анекдотів, вигаданих історій, народних казок та ін.); 3) зразкові тексти. Різновиди тексту мають також суспільну функцію, вони сприяють вирішенню проблем оточуючої дійсності⁴³.

На особливу увагу у процесі вивчення мови заслуговують тексти, які супроводжуються наочними зображеннями (*Sprach-Bild-Texte*). Вони мають такі функції, як: опис та зображення побаченого, повідомлення та розповідь про подію або заклик до дій. Когеренцію та когезію таких текстів створюють поряд із граматичними засобами (як то вказівні займенники) також і лексичні засоби (наприклад, такі прислівники як *hier* або *oben*), специфічні оптичні засоби графічного просторового впорядкування. Такі засоби є характерними не лише для окремих видів тексту, таких як реклама або інструкція для використання, але й для складних добірок текстів у новинному виданні. Наприклад, німецький журнал „*Der Spiegel*“ спрямований більшою мірою на читача, а щотижневик „*Focus*“ – на глядача, який сприймає його як значну кількість сторінок на екрані комп'ютера⁴⁴. Слід зазначити, що тексти типу *Sprach-Bild-Texte* часто

⁴² Wellmann, Hans. Deutsche Grammatik. Laut. Wort. Satz. Text. Universitätsverlag Winter Heidelberg. 2008. 359 S.

⁴³ Fix, Ulla. Stand und Entwicklungstendenzen der Textlinguistik (I). Deutsch als Fremdsprache. 1. Quartal. 2009 / Heft 1 – 46. Jahrgang. S.11-20.

⁴⁴ Wellmann, Hans. Deutsche Grammatik. Laut. Wort. Satz. Text. Universitätsverlag Winter Heidelberg. 2008. 359 S.

використовуються у підручниках з німецької мови для ВНЗ (наприклад «DU2» та «DU 3»).

У якості основних функцій іншомовних текстів слід назвати наступні: 1) Функція збагачення і розширення знань студентів. 2) Функція тренування (лексико-граматичний матеріал; вправлення у читанні; використання певного мовного матеріалу у відповідях на запитання, для переказу). 3) Функція розвитку усного мовлення студентів на основі прочитаного тексту (переказ, драматизація, продовження або початок, обговорення проблем). 4) Функція розвитку смислового сприйняття тексту – його розуміння (перевірка розуміння окремих епізодів і всього тексту).

4. Робота з текстами різних видів на занятті з практичного курсу німецької мови

Перш ніж розглянути етапи та особливості роботи з текстами, слід визначити різновиди та основні характеристики текстів, які слід використовувати на заняттях з практичного курсу німецької мови.

До різновидів текстів, які можуть використовуватися на занятті, відносять такі: аудіотекст, уривок із фільму, текст у письмовому вигляді (письмовий текст) у підручнику, вправа у підручнику, діалог у підручнику, схематичне пояснення граматичного явища, книга (художній твір) для читання, стаття в онлайн-журналі, рекламне оголошення, текст переписки в чаті, розмова (бесіда) на занятті, пояснення граматичного матеріалу, уривок із книги (художнього твору).

У методиці викладання іноземних мов виокремлюють різні види текстів. До письмових текстів відносять, наприклад, статті із газет, прозові тексти, об'яви, меню, чеки покупок, запрошення, програми різноманітних заходів, прогнози погоди з мережі інтернет, комікси, розповіді у формі серії фотографій, плакати, бланки, опитувальники, листи, тексти чатів та SMS-повідомлень. До усних текстів відносять, наприклад, розмови у кав'ярні, інтерв'ю, розмови по телефону, об'яви по радіо, прогнози погоди, дискусії, доповіді, пісні та усно розказані історії⁴⁵.

Важливим засобом оволодіння іноземною мовою є також автентичні тексти, які продукуються носієм мови і використовуються у навчальному процесі у якості зразка використання мови у реальному житті. Як можна більший ступінь автентичності є одним із важливих критеріїв відбору текстів для використання їх на заняттях. Але він не є єдиним. Інші критерії є такими: текст повинен відповідати рівневі знання мови студентами та відповідати цільовій групі. Якщо ж текст не відповідає інтересам цільової групи, він може бути відповідно

⁴⁵ Rösler, Dietmar; Würffel, Nicola. Lernmaterialien und Medien 5. Ernst Klett Sprachen. Stuttgart, 2017. 189 S.

адаптованим. Існує ряд критеріїв, які необхідно враховувати при виборі текстів для заняття. Ці критерії можуть конкурувати між собою як, наприклад, вимога автентичності та врахування рівня знання мови студентами. Отже, значна кількість текстів з підручників відрізняється часом доволі помітно, від відповідних текстів, які продукуються носіями мови в усному та писемному вигляді.

На занятті з іноземної мови доцільніше використовувати тексти у друкованому (письмовому) вигляді, які потім будуть виступати основою для відповідних усних та письмових репродуктивних вправ. Таким чином можуть опрацьовуватися монологічні тексти, які дають змогу вчителів уточнити структуру мовленнєвих дій текстів з їх функціональним призначенням, наприклад інструкції, біографічні тексти або публіцистичні тексти.

На увагу заслуговують також зафіксовані у письмовій формі діалоги, наприклад тексти інтерв'ю, які є типовими для звичайних газет і журналів. Зафіксовані у письмовій формі тексти інтерв'ю мають перевагу в тому, що в них є очевидними окремі репліки, які можна розглядати як певну єдність. Відповідно до мети заняття до кожної репліки діалогу слід, за можливістю, дібрати мовленнєві дії (наприклад узагальнення, ствердження, заперечення, припущення та ін.). Однією із подальших вправ може бути трансформація діалогу в коментар або повідомлення від першої особи однини⁴⁶.

При опрацюванні текстів слід орієнтуватися на їх різновиди. У разі розуміння читачем, про який вид тексту йдеться мова, можна визначити особливості змісту та мовного оформлення тексту. Цікавий приклад, який заслуговує на увагу, ілюструє поради студентові під час читання наукового тексту із галузі фізики: «1. *Orientiere dich im Text!*: a) *Suche das Thema (Überschrift)*. b) *Suche das Bild mit Untertitel*. c) *Markiere die Abschnitte mit einer Klammer {}*. *Wie viele Abschnitte hat der Text?* d) *Trenne alle Sätze mit einem Strich /*. *Nummeriere die Sätze*. e) *Suche im Text besonders gedruckte Wörter, etc.* 2. *Markiere, was du verstehst*: a) *Unterstreiche die Fachbegriffe im Text*. b) *Klammere alle (Adverbien, Adjektive) ein*. c) *Unterstreiche alle Fachverben mit einem Pfeil*»⁴⁷.

Використання різних видів тексту пов'язане із досягненням різноманітних цілей на занятті. Тексти можуть слугувати, наприклад, для таких цілей: а) введення та закріплення нової лексики або нових мовних структур; б) передача інформації та пояснення, як її можна використати (для розуміння); в) отримання інформації про мову та культуру; г) навчання вимови; д) спонукання створювати власні

⁴⁶ Jahr, Silke. Sprachhandlungstheoretische Ansätze bei der Textarbeit im DaF-Unterricht / Deutsch als Fremdsprache. 4. Quartal 2005 / Heft 4 – 42. Jahrgang. S.215-221 (S.217).

⁴⁷ Leisen, Josef. Handbuch des deutschsprachigen Fachunterrichts. Bonn: Varus. 1994. S.196.

тексти. Якщо розрізняти завдання відповідно мети, з якою вони використовуються у навчальному процесі, то тут виокремлюють такі завдання: 1) які готують до розуміння тексту, активуючи та розширюючи попередні знання реципієнтів; 2) які підкріплюють розуміння (у якості різних опор); 3) які спонукають до подальших або більш глибоких розбіжностей зі змістом тексту, який сприймається.

Робота з текстом обумовлюється, переважно, самим текстом. Вдало дібрані тексти є зразками для творчої роботи студентів, надають схеми та окремі елементи у якості засобів для створення власних текстів, подають зразки різних засобів зв'язку, стратегій для створення власного тексту. Змістовні та цікаві тексти для читання можуть бути використані і для тренування читання вголос. Опрацювання текстів для читання є вдалим приводом для осмислення та подальшого використання лексичних структур. Однак, для опрацювання граматичного матеріалу тексти для читання не завжди матимуть достатній ефект.

Читання тексту та його подальше опрацювання із наступним виконанням вправ та завдань є складним процесом. Для його полегшення у методиці розрізняють такі стилі читання: вивчаюче, ознайомлювальне та переглядове/вибіркове. Досвід показує, що студенти, які вивчають німецьку мову як іноземну, використовують певну стратегію читання лише тоді, коли до застосування певного стилю читання спонукають відповідні вправи та завдання⁴⁸. Для розмежування цих понять наведемо їх дефініції за авторами підручника *«Aufgaben, Übungen, Interaktion. Einheit 4»*. По-перше, розглянемо термін «завдання»: *«Aufgaben sind alle sprachlichen Aktivitäten, die einen Sitz im Leben“ haben, d.h. die in dieser Form nicht nur im Kursraum stattfinden: Wie kann ich mich nach dem Weg erkundigen? Wie erzähle ich jemandem davon, was ich gelesen habe? Wie schreibe ich einen Lebenslauf? Wie berichte ich über Erlebnisse? usw.»*⁴⁹. Стосовно вправи, автори пропонують таке визначення: *«Übungen bereiten Aufgaben vor, indem sie Wortschatz, Aussprache, Strukturen oder einzelne Fertigkeiten gezielt trainieren. Sie ziehen auf die korrekte Anwendung und möglichst rasche Verfügbarkeit des Geübten und seine freie Anwendung in Aufgaben ab. Damit ist das wichtigste Kriterium einer Übung benannt: Sie muss für die Lernenden erkennbar auf eine Aufgabe vorbereiten. Sie muss in einen inhaltlichen Zusammenhang, den Kontext (z.B. Umzug, Stadtbesichtigung), eingebettet sein, der zu Sprachhandlungen*

⁴⁸ Häussermann, Ulrich: Aufgaben-Handbuch Deutsch als Fremdsprache: Abriss einer Aufgaben- und Übungstypologie / Ulrich Häussermann, Hans-Eberhard Piepho. München: Iudicium, 1996. 528 S., S.286-287.

⁴⁹ Funk, Hermann; Kuh, Christina; Skiba, Dirk; Spaniel-Weise, Dorothea; Wicke, Rainer E.; unter Mitarbeit von Julia Ricart Brede. Aufgaben, Übungen, Interaktion. Einheit 4. München: Klett-Langenscheidt. 2014. 185 S., S.11.

(z.B. über den letzten Umzug berichten, nach dem Weg fragen), also zu Aufgaben, hinführt»⁵⁰.

У методичній літературі перевагу надають трьохфазовій моделі роботи над текстом, де перехід між фазами є досить плавним. Розуміння тексту потребує взаємодії між текстом та читачем, відбувається на основі реалізації процесу читання та веде до продукування мовлення в усній та письмовій формах.

1. Фаза активізації знань або вступна фаза, яка передбачає виконання вправ перед читанням. Вона слугує у якості переходу від знань та досвіду студентів до нового матеріалу та спрямована на активізацію досвіду та попередніх знань студентів з певної теми. Завдання даного етапу покликані активізувати та мотивувати студентів, викликати у них інтерес, підготувати до читання тексту та полегшити його розуміння. З цією метою доцільним є використання: асоціограм, описів картин, формулювання гіпотез стосовно змісту тексту, висунування гіпотез щодо заголовків тексту, мозковий штурм, тематична бесіда.

2. Фаза опрацювання тексту, яка передбачає виконання вправ під час читання тексту. На цьому етапі роботи студенти безпосередньо мають справу із текстом. Вміння та навички ефективно читати і розуміти текст вважається текстовою компетенцією студентів, на яку впливають багато факторів. Для перевірки розуміння тексту можуть бути використані такі типи завдань: вправи на відповідність (тексту та заголовку, тексту та картинок і т. ін.), вправи на множинний вибір, спеціальні питання до змісту тексту, підкреслення ключових слів, завдання на вибір правильної відповіді, добір заголовків до уривків тексту, заповнення пропусків у тексті та ін.

3. Завершальний етап опрацювання тексту, який передбачає виконання вправ після читання. Цей етап виходить за межі вміння читання та переходить у сферу продуктивних умінь, що свідчить про те, що робота з текстом як один із засобів оволодіння мовою опирається на рецептивні та продуктивні навички і передбачає перехід від розуміння до продукування власних текстів. Можливі завдання тут є такими: висловлювання власного ставлення до прочитаного, передача змісту прочитаного, письмові завдання, драматизація уривків із тексту, інтерв'ю, критичні коментарі та дискусія, проєкція змісту тексту на власний життєвий досвід студента, підготовка рефератів на певну тему, дотичну зі змістом прочитаного тексту.

Далі слід конкретизувати особливості, вправ та завдань, які використовуються на різних етапах роботи із текстами на заняттях з практичного курсу німецької мови. Більш докладно зупинимося на

⁵⁰Funk, Hermann; Kuh, Christina; Skiba, Dirk; Spaniel-Weise, Dorothea; Wicke, Rainer E.; unter Mitarbeit von Julia Ricart Brede. Aufgaben, Übungen, Interaktion. Einheit 4. München: Klett-Langenscheidt. 2014. 185 S., S.14.

етапі підготовки до читання тексту, правильна організація якого сприятиме подальшій роботі та виходу на мовлення (монологічне та діалогічне). Отже, підготовчий етап читання тексту передбачає: 1) активізацію мовного матеріалу з теми (робота над лексикою, робота з асоціограмою, вибір необхідної лексики з поданого списку і т. ін.); 2) визначення теми тексту. При цьому мають обов'язково бути відповідні завдання до тексту. Наприклад: «1) *Text* → *Aufgabe*: *Formulieren Sie kurz zwei Hauptthesen des Textes*; 2) *Text berichtet von einer Kontroverse* → *Aufgabe*: *Fassen Sie kurz zusammen: Wer behauptet was?* 3) *Fünf Zitate zum gleichen Thema* → *Aufgabe*: *In welchen Punkten sind sich die Autoren einig?* 4) *Zehn Inserate mit Reiseangeboten/Stellenangeboten* → *Aufgabe*: *Nehmen Sie drei oder vier Angebote in die engere Wahl*»⁵¹.

З метою навчити студентів формулювати свої припущення стосовно подальшого змісту тексту, подається декілька речень початку тексту і наступне завдання формулюється так: «*Aufgabe: Erraten Sie das Thema des ganzen Textes*. Подано заголовок тексту і завдання *Aufgabe: Bitte lesen Sie nur die Überschrift. Äußern Sie die Vermutungen. Was wird der Inhalt des Textes sein?* Студентам пропонується перший уривок тексту і питання *Wie geht die Geschichte weiter? Können Sie Ihre Vermutung begründen?*»⁵²

Вправа на прогнозування змісту тексту базується на основі уривків із декількох детективів. При цьому завдання формулюється наступним чином: «*Was passiert nun? Was vermuten Sie? Erzählen Sie die Geschichte weiter, lassen Sie Ihre Phantasie spielen. Setzen Sie die Geschichte vor!*» Слід зауважити, що у таких завданнях питання, сформульоване у формі «*Welche Voraussage ist richtig, welche falsch?*» буде не зовсім доречним. Більш вдалим буде наступне формулювання питання: «*Welche Geschichte ist die bessere – die im Lesetext oder die von einer Kursteilnehmerin/einem Kursteilnehmer erzählt?*». У результаті проведення такого ігрового завдання декілька учасників будуть визнані як автори найкращих розповідей⁵³.

Підготовчі вправи часто слугують зняття лексичних труднощів. Через виконання підготовчих вправ у першу чергу активізуються попередні знання студентів. Попередні знання не обов'язково мають бути знаннями слів (лексичних одиниць), граматичних форм чи просто

⁵¹Häussermann, Ulrich: Aufgaben-Handbuch Deutsch als Fremdsprache: Abriss einer Aufgaben- und Übungstypologie / Ulrich Häussermann, Hans-Eberhard Piepho. München: Iudicum, 1996. 528 S., S.298.

⁵² Häussermann, Ulrich: Aufgaben-Handbuch Deutsch als Fremdsprache: Abriss einer Aufgaben- und Übungstypologie / Ulrich Häussermann, Hans-Eberhard Piepho. München: Iudicum, 1996. 528 S., S.300.

⁵³ Häussermann, Ulrich: Aufgaben-Handbuch Deutsch als Fremdsprache: Abriss einer Aufgaben- und Übungstypologie / Ulrich Häussermann, Hans-Eberhard Piepho. München: Iudicum, 1996. 528 S., S.301.

певними фактичними знаннями. Також ставлення, досвід та емоції можуть і повинні бути активовані. Часто активізація відбувається у формі припущень щодо змісту тексту⁵⁴.

Організуюючи роботу з текстами перед початком читання тексту необхідно повідомити студентам мету та стратегії читання, які будуть при цьому використовуватися. Читання слід розпочинати із основних питань, таких як: *Wo findet man solche Texte? Wer hat den Text geschrieben? An wen richtet sich der Text? Wie ist der Text gegliedert? Was bezweckt der Autor des Textes?* На початку читання тексту слід виходити із того, що вже відомо та є зрозумілим („*Was habt ihr verstanden?*“). Слід запропонувати студентам стратегію, яка передбачає розкриття значення незрозумілого на основі відомого. При цьому слід спонукати студентів до активізації їх попередніх знань та постановки обґрунтованих гіпотез.

Студентам слід надавати роль активного читача, оскільки, читаючи тексти німецькою мовою вони враховують свої читацькі уподобання та мотиви, переносять своє уміння читати рідною мовою на іноземну. Студенти мають отримати можливість самостійно сформулювати мету читання та ставити запитання до тексту, які відповідають його інтересам та потребі в інформації. Ці фактори створюють мотивацію до читання та сприяють рефлексивній взаємодії із текстом⁵⁵.

Для кращого розуміння тексту слід зрозуміти його структуру. Для цього існують різноманітні можливості: 1) розподіл тексту на смислові відрізки; 2) впорядкування частин тексту у логічній послідовності; 3) добір підзаголовків до частин тексту (допускається відсутність заголовка для деяких частин або ж заголовки, який не відповідає змісту уривку тексту; 4) впорядкування уривків тексту та їх коротких анотацій (допускаються невірні варіанти); 5) добір підзаголовків або анотацій до уривків текстів⁵⁶.

Наступним типом завдань є завдання, які підтримують розуміння, виступаючи у якості опор. У той час, як спектр підготовчих завдань є цілком чітким, завдання-опори мають значну кількість варіацій. Це пов'язано із наявністю доволі значної кількості стратегій читання, які мають використовуватися студентами, щоб краще зрозуміти тексти. Окрім цього стратегії мають підкріплюватися та доповнюватися різними завданнями.

Зауважимо, що завдання у підручниках, які повинні підтримувати розуміння текстів, часто слугують виробленню наступних стратегій:

⁵⁴ Rösler, Dietmar; Würffel, Nicola. *Lenmaterialien und Medien 5*. Ernst Klett Sprachen. Stuttgart, 2017. 189 S., S.109.

⁵⁵ Das Lese-paradies 2. / упоряд. Б.І.Гінка. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. 240 с.

⁵⁶ Häussermann, Ulrich: *Aufgaben-Handbuch Deutsch als Fremdsprache: Abriss einer Aufgaben- und Übungstypologie* / Ulrich Häussermann, Hans-Eberhard Piepho. München: Iudicium, 1996. 528 S., S. 301.

1) Здогадуватися про значення незнайомих слів із контексту. 2) Знаходити (виокремлювати) ключові слова. 3) Використовувати підзаголовки для орієнтування у тексті. 4) Висувати припущення щодо подальшого змісту тексту. 5) Перевіряти попередні припущення (гіпотези). 6) Знаходити важливу інформацію у тексті та відокремлювати її від незнайомої. 7) Постановка *W-Fragen* до тексту. При допомозі загальних *W-Fragen* (*Wer...? Was ...? Wann ...? Wo ...? Warum ...?*) часто впорядковується ключова інформація із текстів та швидко охоплюється зміст тексту. 8) Зв'язок попередніх знань з новою інформацією (*Elaboration*)⁵⁷.

Для більш точного розуміння змісту тексту можна організувати невеличку бесіду по тексту та розпочати її із загальних запитань, на які можна легко знайти відповіді у тексті. Питання можуть бути різного виду, не лише за змістом тексту, які передбачають фактологічну інформацію. Автори пропонують такі види питань: «*Welche Textinformation finden sie positiv/negativ/überraschend? Welche Textinformationen gelten für Deutschland/Österreich/die Schweiz/für Ihr Heimatland/weltweit? Welche Textinformationen halten Sie für wesentlich/wahr/unwesentlich/falsch/oder unklar?*»

Наступні питання можна обирати та варіювати відповідно до особливостей тексту (виду, мети, структури і т. ін.): «*Wie geht der Text weiter? Wie lautet der Grundgedanke? Was ist mir bekannt? Was neu? Was möchte ich wissen?*» Гарним фільтром для важливої та не надто важливої інформації часто слугують прості питання (*W-Fragen*) *wer? was? wo? ...* Для прикладу наведемо формулювання завдання після прочитання тексту: «*Auf welche Fragen gibt der Text eine Antwort? Wer? Was? Wo? Wann? Wie? Warum?*»⁵⁸

Під час опрацювання інформативних текстів вважаються ефективними такі види завдань: 1) *Kurzfassung am Textrand schreiben oder neu erstellen*. 2) *Tabellarische Darstellung des Textinhalts am Textrand korrigieren oder neu erstellen*. 3) *Gegenüberstellung: Textentwurf – Ausgearbeiteter Text; Nachricht im Boulevardblatt – Nachricht in der Tageszeitung*⁵⁹.

Слід звернути увагу на мовне оформлення відповідей студентів. Так, наприклад, для визначення та обговорення теми можна використати наступні кліше: *Der Autor behandelt folgendes Thema ...;*

⁵⁷ Rösler, Dietmar; Würffel, Nicola. *Lenmaterialien und Medien 5*. Ernst Klett Sprachen. Stuttgart, 2017. 189 S., S. 110.

⁵⁸ Häussermann, Ulrich: *Aufgaben-Handbuch Deutsch als Fremdsprache: Abriss einer Aufgaben- und Übungstypologie* / Ulrich Häussermann, Hans-Eberhard Piepho. München: Iudicum, 1996. 528 S., S. 303.

⁵⁹ Häussermann, Ulrich: *Aufgaben-Handbuch Deutsch als Fremdsprache: Abriss einer Aufgaben- und Übungstypologie* / Ulrich Häussermann, Hans-Eberhard Piepho. München: Iudicum, 1996. 528 S., S. 303.

Der Autor stellt das Leben, die Ereignisse lebenswahr, wahrheitsgetreu, meisterhaft, talentvoll, kritisch dar.

Для формулювання та обговорення проблематики тексту підійдуть такі вирази: *Der Autor wirft in dieser Novelle (dieser Erzählung, diesem Text, Kapitel, Buch, Auszug) ein wichtiges, aktuelles (akutes, lebenswichtiges) Problem auf (Hier wird ein wichtiges, akutes Problem aufgeworfen); Der Autor versucht ein wichtiges Problem zu lösen: das Problem der Beziehungen zwischen den Menschen.* Для передачі інформації про основні події тексту (уривку тексту): *Die Handlung dieser Erzählung spielt in ... (Zeit der Handlung); Hier handelt es sich um ... (darum, wie ...) . Es geht um ...; Die Rede ist von ...; Es geschah folgendes: ...; Der Autor beschreibt ..., erzählt ..., zeigt*

Для висловлювання враження про прочитаний текст та його обґрунтування можна скористатися такими виразами: *Ich finde dieses Buch (diese Erzählung, diese Novelle, dieses Kapitel, diesen Text, diesen Auszug) spannend (interessant, inhaltsreich, klug, lehrreich); Dieses Kapitel (diese Erzählung, dieser Auszug, dieser Abschnitt, dieser Text) hat auf mich einen guten (tiefen, unbeschreiblichen, unvergesslichen, starken) Eindruck gemacht, weil es (er, sie) interessant (spannend, usw.) ist; Ich teile die Meinung des Autors; Ich bin ganz anderer Meinung; Zum Schluss (Anschließend) möchte ich sagen (betonen, unterstreichen, hinzufügen), dass ...*⁶⁰.

Зробити опрацювання текстів віршів на занятті більш цікавим та комунікативно-спрямованим допоможе використання таких завдань: 1. Warum wurde das Gedicht verfasst? Recherchiere im Internet. 2. Wovon handelt das Gedicht? 3. Lies das Gedicht. Welchen Eindruck hat auf dich das Gedicht gemacht? Welche Stimmung entspricht aus diesem Gedicht? 4. Was ist das Thema des Gedichtes? 5. Gib den Inhalt des Gedichtes kurz wieder. 6. Welchen Eindruck hat auf dich das Gedicht gemacht? 7. Gibt es in diesem Gedicht eine Entwicklung? 8. Lies das Gedicht. Worum geht es deiner Meinung nach in dem Gedicht? Was ist die wichtigste Aussage? 9. Mach aus dem Gedicht eine Geschichte. 10. Wie könnte deiner Meinung nach diese Geschichte ausgehen? 11. Lies den Titel des Gedichts. Was fällt dir zum Titel des Gedichts ein? Schreibe einige Stichwörter auf. 12. Welche Stellen des Gedichts sprechen dich besonders an? Lies sie vor!⁶¹

5. Огляд програми та діючих підручників з німецької мови

Програма з німецької мови для педагогічних факультетів університетів окреслює основні вимоги щодо оволодіння студентами вміннями та навичками. По завершенню 2 курсу студенти повинні

⁶⁰ Das Leseparadies 2. / упоряд. Б.І.Гінка. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. 240 с., с. 232-236).

⁶¹Робота з віршем на уроці німецької. 9-11 класи / упоряд. Л.Горбач. К.: Редакція газет гуманітарного циклу, 2011. 120 с.

розуміти основний зміст, важливі деталі та специфічну інформацію про відомі теми у текстах для читання, узагальнювати та обговорювати її і дискутувати з приводу неї. Тексти для читання репрезентують такі типи і різновиди текстів: статті з газет (короткі новини, повідомлення, репортажі, огляди та коментарі); прагматичні та інструктивні тексти: об'яви про вакансії, інструкції до лікарських засобів, путівники, карти місцевості, план міста, різноманітні види проїзних квитків на різні види транспорту, програми театральних вистав та концертів, реклама та ін.; країнознавчі та науково-популярні тексти; оригінальні тексти художньої літератури, які відповідають рівневі мовної підготовки студентів; тексти у довідниках, лексиконах та підручниках, роздатковий матеріал (*Handout*), робочі аркуші (*Arbeitsbögen*)⁶².

Навички читання повинні бути розвинені настільки, щоб студенти вміли: швидко визначати тему, основний зміст, ключові думки та важливість окремих текстів та повідомлень на різні теми із кола власних інтересів; швидко прочитати текст значного обсягу або книгу, щоб визначити важливі фрагменти або розділи, які пізніше будуть прочитані більш детально; розуміти нові факти та детальну інформацію у складних текстах значного обсягу; швидко знайти у тексті необхідну інформацію; розуміти складні тексти значного обсягу з різних тем та вміти усно передати їх зміст; розуміти літературні та науково-популярні тексти, узагальнювати їх зміст, коментувати їх основні теми та різні точки зору, передавати їх зміст та обговорювати у дискусії; виявляти елементи структури тексту (вступ, основну частину, зміну теми, завершення та ін.); робити експліцитні та точні висновки опираючись на основну тему та провідні ідеї тексту⁶³.

По завершенню 3 курсу студенти повинні вміти розуміти та критично інтерпретувати експліцитну та імпліцитну інформацію а також основний зміст текстів, важливі деталі та специфічну інформацію у текстах для читання (на знайому чи малознайому тематику). Порівняно із другим курсом до переліку видів текстів додаються такі: фахові тексти та фахові твори з різних галузей наук (лінгвістика, психологія, педагогіка, методика), які відповідають рівневі мовних знань студента; тексти з мережі інтернет (на вебсайтах, домашніх сторінках, у чатах та на форумах, електронні листи).

Студенти повинні вміти: розуміти значну кількість текстів на суспільну, соціальну та професійну тематику розрізняючи при цьому факти, думки, різні точки зору, реальну та гіпотетичну інформацію; знаходити та розуміти важливу інформацію, основні думки та положення у фахових текстах з професійної тематики та тематики

⁶²Curriculum für den sprachpraktischen Deutschunterricht an pädagogischen Fakultäten der Universitäten. К.: Ленвіт, 2004. 256 с., с. 99.

⁶³ Curriculum für den sprachpraktischen Deutschunterricht an pädagogischen Fakultäten der Universitäten. К.: Ленвіт, 2004. 256 с., с.100.

особистісної сфери інтересів; читати, оцінювати та інтерпретувати сучасні літературні тексти; розуміти структуру текстів різних типів та різновидів, розуміти зв'язок між частинами тексту, який реалізується при допомозі відповідних лексичних та граматичних засобів; орієнтуватися у відомих німецькомовних вебсайтах та засвоїти закономірності гіпертекстів; оволодіти компетенцією у всіх видах читання⁶⁴.

Підручник «DU2» охоплює 10 тематично-структурованих розділів (1. Традиції. 2. Побутові послуги. 3. Здоров'я. 4. Спорт. 5. Театр. 6. подорожі. 7. Німеччина. 8. Швейцарія. 9. Австрія. 10. Україна), які впорядковані у формі модулів та розглядають різні аспекти проблеми комплексної теми. Кожен розділ складається із таких рубрик, які позначені відповідними піктограмами: *Vier Fertigkeiten (einzeln und kombiniert: Lesen, Hören, Sprechen und Schreiben; Wortschatz, Grammatik, Wortbildung; Unterrichtsprojekte; Strategie training; Sprach- und Kulturvergleich; Die Ernst des Lebens (berufsorientierte Übungen und Aufgaben); Phonetik; Grammatikübersicht; Wortschatzliste*.

Тексти для читання у підручнику «DU2» презентують такі типи та різновиди: тексти із газет: короткі новини, репортажі, спортивні повідомлення, читацькі листи та ін.; різноманітні тексти широкого спектру використання: туристичні каталоги, карти місцевості, квитки на різні види транспорту, опитувальники, плакати і постери, вивіски, таблиці, статистичні дані у формі графіків та діаграм, рекламні проспекти і т. ін.; країнознавчі і науково-популярні тексти; оригінальні літературні тексти: проза, лірика, драма, пісні, казки; тексти із довідників та лексиконів⁶⁵.

Робота над текстом для читання за підручником «DU2» традиційно охоплює три фази: вправи і завдання перед читанням тексту, під час читання та після читання. Також для виконання пропонуються вправи з аналізу тексту стосовно його структури та мовних особливостей та подальші завдання, наприклад написання переказу прочитаного тексту зі зміною різновиду тексту та його перспективи; інсценування, організація та проведення дискусій, такі завдання як перекази, читацькі листи, коментарі та ін.⁶⁶

На увагу у якості прикладу заслуговує тема 6 «Reisen», оскільки у цій темі автори підручника присвячують цілий блок роботі з текстами для читання. Загалом тема має такі підтеми як: *Reisearten*;

⁶⁴ Curriculum für den sprachpraktischen Deutschunterricht an pädagogischen Fakultäten der Universitäten. К.: Ленвіт, 2004. 256 с., с. 130.

⁶⁵ Навчально-методичний комплекс DU2; Книга для викладача / Бориско Наталія, Каспар-Хене Хільтрауд, Бондаренко Ельвіра та ін. Вінниця: Нова Книга, 2012. 160 с., с.5.

⁶⁶ Навчально-методичний комплекс DU2; Книга для викладача / Бориско Наталія, Каспар-Хене Хільтрауд, Бондаренко Ельвіра та ін. Вінниця: Нова Книга, 2012. 160 с., с.5.

Verkehrsmittel; Urlaub und Erholung. У якості підготовчого завдання, своєрідного вступу до теми запропоновано питання: *Warum reisen die Menschen? Lesen Sie die Zitate. Mit welchen sind Sie einverstanden? Wählen sie ein Zitat aus und erklären sie seine Bedeutung an einem Beispiel.* Таким чином під час читання даного тексту студенти ознайомлюються із причинами, які спонукають інших людей вирушити у подорож.

Для опрацювання пропонуються тексти з інтернет-форуму «*Reisegründe: Meinungen aus einem Internetforum*». *Wer hat welche Gründe zu reisen? Lesen Sie und ordnen Sie zu.* Наступне завдання має на меті вияснити власні причини студентів для здійснення подорожі. Формулювання має таку форму: «*Und welche Gründe haben sie zu reisen? Ergänzen sie die Liste von a) bis f)*». Умова до вправи, яка передбачає формулювання власних мотивів для подорожі подається так: «*Formulieren Sie die Gründe mit verschiedenen Strukturen. Nennen sie auch Ihre Reisemotive*»⁶⁷.

Робота над текстом «*Mentalitätsgeschichte des Tourismus: Warum die Deutschen reisen?*» починається із підготовчого етапу, а саме, виконання вправи 3.4 : «*Besprechen sie den Titel und den ersten Satz des Zeitungsartikels und ergänzen Sie wenn nötig Ihre Notizen in der Tabelle 3.2*». Прочитаний текст із газети потім обговорюється за вправою 3.6 «*Gespräch über den Text*» (додаються питання по змісту тексту); вправа 3.7 має на меті проаналізувати відмінності у сфері туризму в Німеччині та в Україні. Використання стратегії читання із охопленням загального змісту тексту можна організувати у формі групової бесіди та запропонувати студентам самостійно сформулювати значення заголовку та підзаголовків для загального розуміння тексту⁶⁸.

Одним із аспектів вивчення теми «*Reisen*» є ознайомлення студентів із туристичними каталогами, які є одним із різновидів текстів, що використовуються у якості засобу оволодіння німецькою мовою: «*Buchen oder nicht buchen? Das ist die Frage!*» Підготовча вправа перед ознайомленням зі змістом каталогів спрямована на пояснення типової лексики, це вправа 1.1 «*Die Sprache der Reisekataloge verstehen. Ordnen Sie zu*». Завдання для читання текстів сформульовано наступним чином: «*Zwei Angebote in einem Katalog A) Vergleichen Sie die Reiseangebote nach folgenden Aspekten: a) Reiseziel, Reisemittel und Reisedauer; Eingeschlossene und nicht eingeschlossene*

⁶⁷ Навчально-методичний комплекс DU2; Підручник для студ. вищ. навч. закладів / Бориско Наталія, Каспар-Хене Хільтрауд, Бондаренко Ельвіра та ін. Вінниця: Нова Книга, 2011. 344 с., с.179.

⁶⁸ Навчально-методичний комплекс DU2; Підручник для студ. вищ. навч. закладів / Бориско Наталія, Каспар-Хене Хільтрауд, Бондаренко Ельвіра та ін. Вінниця: Нова Книга, 2011. 344 с., с.181.

Leistungen; c) Preise und Sonderangebote. B) Welches Angebot würde Ihnen zusaqen? Warum?»⁶⁹.

Слід зауважити, що пропозиції турів із каталогів супроводжуються відповідними фото та іншими ілюстративними зображеннями, що сприяє кращому сприйняттю текстової інформації.

Вихід на мовлення (усне та письмове) за змістом прочитаних текстів туристичних каталогів забезпечується такими вправами, як 1.3: *«Sie haben eine der Reisen gemacht. Erzählen Sie darüber: a) Ihren Freunden bei einer Party; b) Ihrem Deutschlektor in einem Brief. Schreiben Sie mit Ihrem Partner einen Dialog «Im Reisebüro». Sie können die Redemittel unten und die Reiseangebote aus 1.2 gebrauchen. Vergleichen Sie die Dialoge im Kurs. Welches der Reiseangebote hat die meiste Zustimmung bekommen? Warum wohl?»*⁷⁰.

Підготовчими вправами виступають наступні: *«Wie stellen Sie sich eine Jugendherberge vor? Beschreiben Sie sie»; «Was gibt es in einem Hotel und was in einer Jugendherberge. Ordnen sie zu, besprechen und begründen Sie»; «Vergleichen Sie mit Ihrem Partner beide Unterkunftsmöglichkeiten»*⁷¹.

Вказані вправи готують студентів до читання тексту як у плані змісту, так і у мовному плані, подають країнознавчу інформацію про молодіжні гостели, а сам текст інформує про історичні факти, пов'язані із створенням та існуванням молодіжних гостелів. Післятекстові завдання можна запропонувати до виконання у формі підготовки проєктів у малих групах. У відповідній вправі пропонуються проблемні питання для опрацювання під час підготовки проєктів. *«a) Wie hat sich Ihre Vorstellung über die deutsche Jugendherberge verändert? Was finden Sie besonders gut an dieser art Unterkunft? Finden Sie sie auch für Ihr Land gut? b) Suchen sie im Internet eine Jugendherberge in einer europäischen Stadt, die sie besuchen möchten. Berichten Sie von der Lage, den Konditionen des Hauses, den Preisen usw. c) Welche Übernachtungsmöglichkeiten gibt es in Ihrer Stadt? Beschreiben Sie sie»*⁷².

Підручник «ДУ 3» охоплює 8 тематично структурованих розділів (1. Kino. 2. Bildende Kunst. 3. Menschen von heute. 4. Wir leben in einer

⁶⁹ Навчально-методичний комплекс DU2; Підручник для студ. вищ. навч. закладів / Бориско Наталія, Каспар-Хене Хільтрауд, Бондаренко Ельвіра та ін. Вінниця: Нова Книга, 2011. 344 с., с.188.

⁷⁰ Навчально-методичний комплекс DU2; Підручник для студ. вищ. навч. закладів / Бориско Наталія, Каспар-Хене Хільтрауд, Бондаренко Ельвіра та ін. Вінниця: Нова Книга, 2011. 344 с., с.190.

⁷¹ Навчально-методичний комплекс DU2; Підручник для студ. вищ. навч. закладів / Бориско Наталія, Каспар-Хене Хільтрауд, Бондаренко Ельвіра та ін. Вінниця: Нова Книга, 2011. 344 с., с.200.

⁷² Навчально-методичний комплекс DU2; Підручник для студ. вищ. навч. закладів / Бориско Наталія, Каспар-Хене Хільтрауд, Бондаренко Ельвіра та ін. Вінниця: Нова Книга, 2011. 344 с., с.202.

Welt. 5. Umwelt und Umweltschutz. 6. Man lernt solange man lebt. 7. Massenmedien. 8. Deutsch-German-Allemand). Стосовно вміння читання на завершення 3 курсу висуваються відповідні вимоги, а саме: студенти повинні розуміти експліцитну та імпліцитну інформацію, яка міститься у текстах для читання до знайомих та нових тем критично інтерпретувати її, також розуміти основний зміст текстів та важливі деталі; вміти працювати із текстами з газет та журналів; з фактологічними та інструктивними текстами; країнознавчими та науково-популярними текстами; текстами з інтернет-джерел, текстами, які розміщені у довідниках різного виду та лексиконах⁷³.

Для розгляду обрано розділ 2 підручника «ДУ 3» «Bildende Kunst». У розділі автори пропонують прочитати цитати до теми та виконати вправи. Перед ознайомленням із цитатами у якості підготовчих вправ пропонується коротка дискусія: «Kunst ist ... Diskutieren Sie. Welche Rolle spielt die Kunst? a) Von welchen Aufgaben und Funktionen der Kunst ist in den folgenden Zitaten die Rede? b) Wählen Sie einen Spruch und kommentieren Sie ihn. Was ist für Sie der Endzweck der Kunst und die Aufgabe des Künstlers? Kreuzen sie an und machen Sie Ihre persönliche Rangliste. Vergleichen Sie im Kurs». Пункт b) та наступна вправа спрямована на розвиток умінь усного мовлення⁷⁴.

Читання коротких текстів з лексикону до теми «Einige Kunst- und Stilepochen» супроводжується такими формулюваннями вправ: «Aus dem Lexikon der Kunst. a) Lesen Sie die Informationen und markieren Sie die für Sie unbekannten Namen und Begriffe. Klären Sie diese selbständig (Neuzeit. Die Renaissance. Der/das Barock. Der Klassizismus. Die Romantik). b) Welche der aufgezählten Namen und Kunstwerke sind Ihnen bekannt? Wählen Sie eine Kunstepoche und kommentieren Sie sie, führen Sie konkrete Beispiele an» (вправа на розвиток комунікативної компетенції)⁷⁵. Одне із завдань передбачає роботу над мікропроєктами на основі прочитаних текстів: «Mikroprojekte. Wählen Sie einen der unten aufgelisteten Kunstepochen und bereiten Sie eine kurze Präsentation darüber vor. Denken sie an das Handout für Ihre Mitstudenten (damit sie den Inhalt Ihres Kurzvortrages besser verstehen) und an zusätzlichen Fragen (damit Sie sicher sind, dass Sie verstanden worden sind)»⁷⁶.

Важливо, що дане завдання має частково професійне спрямування, зокрема студенти удосконалюють свої вміння у письмі занотовуючи

⁷³ ДУЗ. Навчально-методичний комплекс: книга для викладача / [Бориско Наталія, Каспер-Хене Хільтрауд, Васильченко Елена та ін.]. Вінниця: Нова Книга, 2013. 72 с., с.5.

⁷⁴ ДУЗ. Навчально-методичний комплекс: підручник / [Бориско Наталія, Каспер-Хене Хільтрауд, Васильченко Елена та ін.]. Вінниця: Нова Книга, 2013. 200 с., с.40.

⁷⁵ ДУЗ. Навчально-методичний комплекс: підручник / [Бориско Наталія, Каспер-Хене Хільтрауд, Васильченко Елена та ін.]. Вінниця: Нова Книга, 2013. 200 с., с.41.

⁷⁶ ДУЗ. Навчально-методичний комплекс: підручник / [Бориско Наталія, Каспер-Хене Хільтрауд, Васильченко Елена та ін.]. Вінниця: Нова Книга, 2013. 200 с., с.42.

необхідний роздатковий матеріал, готують доречні опори для зняття труднощів під час сприймання мовлення на слух.

Для пошукового читання автори підручника пропонують текст «*Neue Kunst von Kaspar David Friedrich*». Підготовча передтекстова вправа має таку умову: «a) *Formulieren Sie die Hauptmerkmale der Romantik i vollständigen Sätzen.* b) *Lesen sie den text und suchen Sie nach Aussagen, die deutlich machen, dass Caspar David Friedrich ein Vertreter der deutschen Romantik ist*» мовлення⁷⁷.

У підтемі «*Der berühmte Nachfahre der Romantiker*» робота з віршем розпочинається з виконанням вправи «*Lesen Sie das Gedicht von Hermann Hesse (1877-1962) «Im Nebel» (1908) vor und besprechen Sie im Plenum*». Для обговорення вірша подаються питання, наприклад: «1) *Was wird im Gedicht geschildert?* 2) *Welche Stimmung hat das lyrische Ich?* 3) *Wie alt könnte der Dichter sein? Und wie alt war er wirklich?*»⁷⁸ Для ілюстрації вірша у підручнику використано наочності у формі картини, яку студенти описують та висловлюють свої думки з приводу того, наскільки точно картина передає тему та ідею вірша. Потім можна влаштувати змагання з перекладу вірша (*Übersetzungswettbewerb*).

Розвиток та удосконалення умінь роботи з різновидом тексту «*Tabellarischer Lebenslauf*» відбувається під час опрацювання біографії у формі таблиці та постановки відповідних запитань: *Das ist Paul Klee. a) Lesen Sie den tabellarischen Lebenslauf von Paul Klee und stellen Sie möglichst viele Fragen zu seinem Leben und Werken an Ihren Lernpartner.* Наступні завдання мають комунікативний характер, вони спонукають студентів до формулювання та презентації власного висловлювання за матеріалом тексту: «b) *Informieren sie sich über die im Lebenslauf erwähnten Maler, Künstlervereinigungen und wichtigen historischen Ereignisse.* c) *Erzählen Sie über das Leben und Schaffen von Paul Klee anhand seines tabellarischen Lebenslaufs und Ihrer Informationen. In welchen Kunstrichtung würden Sie das Schaffen von Paul Klee einordnen?*»

Також додається вправа на читання тексту «*Erstes Museum*». із виконанням перекладу окремих словосполучень з української на німецьку мову. «*Lesen Sie den Text und übersetzen Sie die eingeklammerten ukrainischen Begriffe ins Deutsche*». Одним із етапів опрацювання підтеми є читання тексту у формі листа та постановка питань до нього у форматі парної роботи : «*Lesen Sie den Brief und formulieren Sie 10 Fragen zu den wichtigsten Informationen. Lassen sie Ihren Lernpartner die Fragen nach dem Lesen beantworten*»⁷⁹.

⁷⁷ ДУЗ. Навчально-методичний комплекс: підручник / [Бориско Наталія, Каспер-Хене Хільтрауд, Васильченко Елена та ін.]. Вінниця: Нова Книга, 2013. 200 с., с.45.

⁷⁸ ДУЗ. Навчально-методичний комплекс: підручник / [Бориско Наталія, Каспер-Хене Хільтрауд, Васильченко Елена та ін.]. Вінниця: Нова Книга, 2013. 200 с., с.46.

⁷⁹ ДУЗ. Навчально-методичний комплекс: підручник / [Бориско Наталія, Каспер-Хене Хільтрауд, Васильченко Елена та ін.]. Вінниця: Нова Книга, 2013. 200 с., с.51.

ВИСНОВКИ

Виклад матеріалу дослідження дозволяє зробити наступні висновки щодо результатів його проведення:

1.Виокремивши та узагальнивши основні положення щодо трактування поняття «текст» як лінгвістичної категорії та категорії методики викладання іноземних мов виявлено, що у лінгвістиці наявні різноманітні пояснення та трактування даного поняття, але спільним є те, що більшість дослідників даного питання виокремлюють такі ключові ознаки тексту, як зв'язність, цілісність, інформативність, ситуативність, модальність, послідовність та ін. У більшості визначень поняття тексту у якості його ознак вказуються такі: послідовність речень, понадфразових єдностей, морфем, слів, фрагментів розділів та ін.

Класифікація текстів за соціальним та комунікативним напрямками має важливе значення для використання текстів у процесі навчання іноземної мови як у закладах загальної середньої освіти, так і у закладах вищої освіти, які готують вчителів іноземних мов. Проблема типології текстів є актуальною для вивчення іноземної мови у якості засобу спілкування, зважаючи при цьому на текстову діяльність як провідну діяльність у процесі оволодіння навичками та вміннями іноземної мови.

2.Розглянувши основні характеристики та різновиди текстів, які використовуються у підготовці майбутніх фахівців – вчителів німецької мови встановлено, що особливу увагу при вивченні німецької мови слід приділити відбору текстів, який залежить від таких факторів, як: 1) цілі навчання і цілі читання; 2) передумови читання; 3) текст як предмет навчання; 4) навчальна ситуація. Різновиди тексту в німецькій мові завдяки значній кількості автентичних прикладів текстів мають широке використання у різних формах та сферах сучасного спілкування. Розрізняють види текстів із різних ситуацій спілкування, із різних орієнтацій них систем (від прагматичних видів текстів до літературно-функціональних жанрів), види тексту із різноманітними функціями (тексти, які стосуються різних галузей знань, експресивно-соціальні тексти та ін.).

3.Узагальнивши етапи роботи над текстом та відповідні види вправ та завдань рецептивного та продуктивного характеру підтверджено дієвість таких основних етапів роботи над текстом (для читання), як: 1) підготовчий етап (етап активізації попередніх знань), завдання якого покликані активізувати та мотивувати студентів, викликати у них інтерес до вивчення мови, підготувати до читання тексту та полегшити його розуміння. На даному етапі доцільним є використання: асоціограм, описів картин, формулювання гіпотез стосовно подальшого змісту тексту та його заголовку, тематична бесіда, мозковий штурм. 2) Етап безпосереднього опрацювання тексту, який передбачає виконання вправ під час прочитання тексту. Для перевірки

розуміння тексту використовуються такі типи завдань: вправи на відповідність та на множинний вибір, постановка спеціальних питань до змісту тексту, добір заголовків до частин тексту, заповнення пропусків у тексті та ін. 3) Підсумковий етап, який виходить за межі читання і переходить у сферу продуктивних умінь. Завдання на даному етапі роботи є наступними: висловлювання власного ставлення до прочитаного, драматизація уривків із тексту, інтерв'ю дискусія, підготовка реферату на тему, близьку до теми прочитаного тексту та ін.

4. Результати аналітичного огляду програми та діючих підручників з німецької мови для вищих навчальних закладів, а саме для здобувачів освіти 2 та 3 років навчання є наступними. По-перше, узагальнено основні програмні вимоги щодо формування компетенції у читання; зазначено вимоги до рівня сформованості у студентів вміння читання; конкретизовано типи та різновиди текстів, які пропонуються для опрацювання на відповідних курсах. По-друге, розглянуто основні види текстів та вправ і завдань, які пропонуються у підручниках з німецької мови «DU 2» та «DU 3», які повністю відповідають програмним вимогам до рівня сформованості у студентів вміння читання. Крім того, акцентовано різновиди вправ: від підготовчих до таких, які передбачають вихід на усне мовлення після опрацювання текстів.

Перспективи подальших наукових розвідок у даному напрямку вбачаємо у дослідженні особливостей роботи з текстами художньої літератури різних жанрів, призначеними для індивідуального читання, з елементами лінгвістичного аналізу у контексті підготовки майбутнього вчителя іноземної мови. При цьому слід також приділити увагу вправам та завданням для підвищення мотивації студентів до читання та удосконалення вмінь усного мовлення на основі прочитаного матеріалу.

АНОТАЦІЯ

Дослідження присвячене проблемі використання текстів у вивченні іноземної мови студентами – майбутніми вчителями німецької мови. Мета роботи полягає у розгляді тексту з точки зору лінгвістики та методики викладання іноземних мов з огляду на використання різних видів текстів у навчальному процесі з німецької мови у підготовці майбутніх вчителів. Предметом дослідження є робота з текстом у процесі оволодіння німецькою мовою. У статті виокремлено та узагальнено основні положення щодо трактування поняття «текст» як лінгвістичної категорії та категорії методики викладання іноземних та виявлено різноманітні пояснення та трактування даного поняття у лінгвістиці. До уваги взято той факт, що більшість дослідників даного питання виокремлюють такі ключові ознаки тексту, як зв'язність, цілісність, інформативність, ситуативність, модальність, послідовність

та ін. Розглянувши основні характеристики та різновиди текстів, які використовуються у підготовці майбутніх фахівців – вчителів німецької мови встановлено, що особливу увагу при вивченні німецької мови слід приділити відбору текстів, який залежить від таких факторів, як: 1) цілі навчання і цілі читання; 2) передумови читання; 3) текст як предмет навчання; 4) навчальна ситуація.

Узагальнивши етапи роботи над текстом та відповідні види вправ і завдань рецептивного та продуктивного характеру підтверджено дієвість таких основних етапів роботи над текстом (для читання), як: 1) підготовчий етап, завдання якого мають на меті активізувати та мотивувати студентів, викликати у них інтерес до вивчення мови, підготувати до читання тексту та полегшити його розуміння. 2) Етап безпосереднього опрацювання тексту, який передбачає виконання вправ під час прочитання тексту. 3) Підсумковий етап, який виходить за межі читання і переходить у сферу продуктивних умінь.

Подано огляд основних програмних вимог щодо формування компетенції у читанні здобувачів освіти 2 та 3 років навчання освітнього рівня «бакалавр»; зазначено вимоги до рівня сформованості у студентів вміння читання; конкретизовано типи та різновиди текстів, які пропонуються для опрацювання на відповідних курсах; розглянуто основні види текстів та вправ і завдань, запропонованих у підручниках з німецької мови «DU 2» та «DU 3», які повністю відповідають програмним вимогам до рівня сформованості вмінь читання у студентів; акцентовано різновиди вправ: від рецептивних до мовленнєвих.

Література

1. Баранник Д.Х. Текст // Українська мова: Енциклопедія. К., 2000.
2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
3. ДУЗ. Навчально-методичний комплекс: книга для викладача / [Бориско Наталія, Каспер-Хене Хільтрауд, Васильченко Елена та ін.]. Вінниця: Нова Книга, 2013. 72 с.
4. ДУЗ. Навчально-методичний комплекс: підручник / [Бориско Наталія, Каспер-Хене Хільтрауд, Васильченко Елена та ін.]. Вінниця: Нова Книга, 2013. 200 с.
5. Коць Т.А. комунікативно-прагматичні засади сучасного журналістського дискурсу в аспекті асіології. *Мовознавство*. 2021. № 2 (317). С.55-67.
6. Кочерган М.П. Загальне мовознавство: Підручник. Видання 2-ге, виправлене і доповнене. К.: Видавничий центр «Академія», 2006. 464 с.
7. Мала філологічна енциклопедія / упоряд. О.І.Скопненко, Т.В.Цимбалюк. К.: Довіра, 2007. 478 с.

8. Мацько Л.І. та ін. Стилiстика української мови: Підручник / Л.І.Мацько, О.М.Сидоренко, О.М.Мацько; за заг. ред. Л.І.Мацько. К.: Вища шк., 2003. 462 с.
9. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції: Курс лекцій: [навч.-метод. посібник для студ. мовних спец. осв.-кваліф. рівня «магістр»] / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін.; за заг. ред. С.Ю.Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2011. 344 с.
10. Навчально-методичний комплекс DU2; Підручник для студ. вищ. навч. закладів / Бориско Наталія, Каспар-Хене Хільтрауд, Бондаренко Ельвіра та ін. Вінниця: Нова Книга, 2011. 344 с.
11. Навчально-методичний комплекс DU2; Книга для викладача / Бориско Наталія, Каспар-Хене Хільтрауд, Бондаренко Ельвіра та ін. Вінниця: Нова Книга, 2012. 160 с.
12. Радзівська Т.В. Текст як засіб комунікації / Т.В.Радзівська. К.: Вид-во НАН України, 1998. 194 с.
13. Радзівська Т. Комунікативно-прагматичні аспекти текстотворення: автореф. дис. ... д-ра філол. наук. К., 1999. 27 с.
14. Різун В.В., Мамалига А.І., Феллер М.Д. Нариси про текст: теоретичні питання комунікації тексту. К., 1998.
15. Робота з віршем на уроці німецької. 9-11 класи / упоряд. Л.Горбач. К.: Редакція газет гуманітарного циклу, 2011. 120 с.
16. Скарбничка з германістики: Посібник-порадник для германістів / упорядник Б.І.Гінка. Тернопіль: Навчальна Книга-Богдан, 2007. 352 с.
17. Єщенко Т.А. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб. / Т.А.Єщенко. К.: ВЦ «Академія», 2009. 264 с.
18. Curriculum für den sprachpraktischen Deutschunterricht an pädagogischen Fakultäten der Universitäten. К.: Ленвіт, 2004. 256 с.
19. Das Leseparadies 2. / упоряд. Б.І.Гінка. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. 240 с.
20. Fandrych, Christian; Thurmayr, Maria. Textsorten im Deutschen. Linguistische Analysen aus sprachdidaktischer Sicht. Thübingen: Stauffenburg, 2011. 380 S.
21. Fix, Ulla. Stand und Entwicklungstendenzen der Textlinguistik (I). Deutsch als Fremdsprache. 1. Quartal. 2009 / Heft 1 – 46. Jahrgang. S.11-20.
22. Funk, Hermann; Kuh, Christina; Skiba, Dirk; Spaniel-Weise, Dorothea; Wicke, Rainer E.; unter Mitarbeit von Julia Ricart Brede. Aufgaben, Übungen, Interaktion. Einheit 4. München: Klett-Langenscheidt. 2014. 185 S.
23. Grundlagen der Methodik des Fremdsprachenunterrichts / hrsg. von V.A.Buchbinder; W.H.Strauß. Leipzig: Verlag Enzyklopedie, 1986. 264 S.

24. Häussermann, Ulrich: Aufgaben-Handbuch Deutsch als Fremdsprache: Abriss einer Aufgaben- und Übungstypologie / Ulrich Häussermann, Hans-Eberhard Piepho. München: Iudicium, 1996. 528 S.
25. Heringer, Hans Jürgen. Grammatik und Stil. Praktische Grammatik des Deutschen. Cornelsen Hirschgraben, 1989. 384 S.
26. Jahr, Silke. Sprachhandlungstheoretische Ansätze bei der Textarbeit im DaF-Unterricht / Deutsch als Fremdsprache. 4. Quartal 2005 / Heft 4 – 42. Jahrgang. S.215-221.
27. Leisen, Josef. Handbuch des deutschsprachigen Fachunterrichts. Bonn: Varus. 1994. S.196.
28. Meier, Jörg. Textmuster und Textstrukturen im DaF-Unterricht: Lernen von und mit Texten. Stuttgart. 2011. S.284-294
29. Rösler, Dietmar; Würffel, Nicola. Lernmaterialien und Medien 5. Ernst Klett Sprachen. Stuttgart, 2017. 189 S.
30. Stahl, Thomas. Textsortenbezogenes Lesen im Fremdsprachenunterricht. Didaktik DaF/Praxis, Info DaF 33, 5 (2006), S.480-493.
31. Wellmann, Hans. Deutsche Grammatik. Laut. Wort. Satz. Text. Universitätsverlag Winter Heidelberg. 2008. 359 S.

Information about the author:

Tokaryeva Tetyana Stanislavivna,

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Department of German Language, Foreign

Literature and Didactic

Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State University

1, Shevchenko str., Kropyvnytskyi, 25006, Ukraine